

Sprawozdanie za 2018 rok – streszczenie

Zadanie 2.5. Badanie pozostałości środków ochrony roślin w ramach urzędowej kontroli ich stosowania

Kierownik zadania: dr Artur Miszczak

Pozostali wykonawcy: mgr Piotr Sikorski, mgr Joanna Kicińska, mgr Krzysztof Rudziński, dr Jolanta Szymczak, mgr Jadwiga Czajkowska, mgr Rafał Pejski, mgr Katarzyna Zagibajło, mgr inż. Ewelina Szustakowska, mgr inż. Renata Nowak, mgr inż. Ilona Kuśmierska, mgr Damian Kwiatkowski, Teresa Bil, Katarzyna Gręda, Alicja Kaźmierczak, Agnieszka Trocha, Martyna Strojna

Cel badań:

Celem zadania jest kontrola prawidłowości stosowania środków ochrony roślin, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz zapobieganie wprowadzaniu do obrotu produktów rolnych stwarzających zagrożenie dla zdrowia człowieka [ustawa z dnia 8 marca 2013 o środkach ochrony roślin (Dz.U. poz. 455 z późn. zm.) i ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz.U. z 2010 nr 136 poz 914 z późn. zm.) oraz Rozporządzeniem (WE) nr 178/2002 oraz Rozporządzeniem (WE) nr 396/2005.

Opis zrealizowanych prac:

Obiektami badań było 42 rodzaje upraw lub ich grup – 13 sadowniczych, 23 warzywnych oraz 6 rolniczych. Próbkę do badań zgodnie z wcześniej ustalonym harmonogramem pobierali pracownicy Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Roślin i Nasiennictwa, a następnie dostarczali je do laboratorium. Ogółem dostarczono do badań monitorowych 1100 próbek produktów rolnych, w tym: 606 prób owoców, 467 próby warzyw oraz 27 prób z upraw rolniczych.

Ogółem w przebadanych próbach stwierdzono:

W 284 próbach, czyli w 25,8% ogółu analizowanych nie stwierdzono obecności pozostałości środków ochrony roślin. W 775 próbach, czyli w 70,5% wykryto pozostałości pozostające poniżej najwyższych dopuszczalnych pozostałości (NDP), wśród nich – 182 prób zawierało nieprawidłowe środki (16,5%) ze względu na aktualnie zarejestrowane przez MRiRW dla danych upraw, a w 3,7% ogólnej liczby prób, czyli w 41 próbach, stwierdzono przekroczenia NDP ustalone zgodnie z Regulacją Komisji Europejskiej i Rady nr 396/2005. Stwierdzono, że 34 spośród tych prób zawierało nieprawidłowe środki. W 22 przypadkach były to nieprawidłowe zastosowania środków zawierających chloropiryfos. Wszystkie przypadki przekroczeń zostały zgłoszone zgodnie z procedurą systemu RASFF do Głównego Inspektoratu i odpowiednich wojewódzkich i terenowych oddziałów PIORiN.

Analizując poszczególne grupy upraw stwierdzono, że:

- na 606 prób owoców: 167 (27,6%) prób nie zawierało pozostałości, a 426 (70,3%) próby zawierało pozostałości poniżej NDP UE, wśród nich – 76 prób zawierało nieprawidłowe środki (12,5%) ze względu na aktualnie zarejestrowane przez MRiRW dla danych upraw. W 13 próbach (2,1%) wykryto przekroczenie NDP UE;

- na 467 prób warzyw: 95 (20,3%) prób nie zawierało pozostałości, a 344 (73,7%) próby zawierało pozostałości poniżej NDP UE, wśród nich – 106 prób zawierało nieprawidłowe środki (22,7%) ze względu na aktualnie zarejestrowane przez MRiRW dla danych upraw. W 28 próbach (6,0%) wykryto przekroczenie NDP UE;
- na 27 prób upraw rolniczych: 22 (81,5,3%) prób nie zawierało pozostałości, pozostałe 5 prób (18,5%) próby zawierało pozostałości poniżej NDP UE. Nie stwierdzono nieprawidłowości w stosowaniu środków ochrony roślin. Nie wykryto przekroczeń NDP UE.

W ramach powyższych badań monitoringowych, zgodnie z wytycznymi zawartymi w pismach BORiT.076.7.2018.Ch i BORiT.076.7.2018.Ch z dn. 04.09.2018 r., przeprowadzono badania pozostałości środków ochrony roślin w 20 próbach jabłek pod kontem spełnienia norm Chińskiej Republiki Ludowej. Zgodnie z załączonym harmonogramem próbki pochodziły z terenu województw: mazowieckiego (13), lubelskiego (1), łódzkiego (5) i świętokrzyskiego (1). Wszystkie przebadane próby jabłek spełniały normy wynikające z rozporządzenia WE nr 396/2005 oraz wymogi standardu Chińskiej Republiki Ludowej nr GB 2763-2016. Spośród badanych prób owoców jedynie w jednej próbie stwierdzono pozostałość pyridabenu, który nie ma rejestracji do stosowania w uprawie jabłoni.

W ramach współpracy z Mazowieckim WIOŚ zostały wykonane analizy prób wody. Zostały ustalone punkty poboru prób, obejmujące Wisłę i jej dorzecza z obszaru od Wilgi do Warszawy, z których periodycznie od końca maja do początku października dostarczono do analiz 100 prób. Próby analizowano przy użyciu chromatografu cieczowego z podwójnym detektorem masowym (LC-MS/MS) i akredytowanej na tym sprzęcie metody PB-02, obejmującej możliwość detekcji 92 pestycydów z czułością co najmniej 0,05 µg/L.

Badania zawartości pestycydów w nadesłanych próbach wody wykazały, że suma wykrywanych pozostałości środków ochrony roślin nie była duża i najczęściej (85%) wynosiła poniżej 0,5 µg/L. Brakiem wykryć charakteryzowało się 22% badanych prób. W pozostałych 78% prób wykrywano 21 różnych pojedynczych pozostałości po stosowaniu herbicydów, insektycydów i fungicydów. Relatywnie najwięcej pozostałości stwierdzono w czerwcu, w punkcie poboru: nr PL01S0701_1113 „Jezioro – Skolimów ul. Dworska”. W próbie tej zaobserwowano wysokie stężenie repelentu DEET wynoszące 2,8 µg/L. Z drugiej strony jedynym punktem poboru, w którym nie wykryto żadnych pestycydów był punkt nr PL01S0701_3481 „Kanał Bielińskiego (Jagodziańska) – Łukowiec”.

Najczęściej wykrywaną substancją był DEET, który ma zastosowanie jako środek odstraszający na owady. Stwierdzono jego obecność w 51 próbach, pochodzących ze wszystkich punktów poboru w ilościach: od 0,05 do 2,79 µg/L. W blisko 40% prób wykrywano MCPA, a w nieco ponad 10% prób bentazon i 2,4-D (herbicydy).